

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Januar 2019

Gjelder f.o.m. 01. januar 2019
Versjon nr. 08

**Veiledning og kodeliste for rapportering av
utenrikshandel med tjenester samt kjøp og salg
av varer utenfor Norge (RA-0692)**

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Generelt om veiledningen	1
1.2 Formålet med undersøkelsen	1
1.3 Rapporteringsperiode og rapporteringsfrister	1
2. Nærmere om rapporteringen	2
2.1 Hva skal rapporteres i denne undersøkelsen?	2
2.2 Varer som skal med i denne rapporteringen	2
2.2.1 Kjøp og videresalg av varer utenfor Norge (mellomhandel)	2
2.2.2 Bearbeiding av varer i utlandet	3
2.2.3 Bygg- og anleggstjenester	4
2.2.4 Andre tjenestetyper hvor medgåtte materialer skal tas med i rapporteringen	6
2.3 Enkelte konkrete regler for utfylling av skjema	6
2.4 Sentrale begreper	7
2.4.1 Rapporteringsenhet	7
2.4.2 Norge - utlandet	7
2.4.3 Eksport og import av tjenester	7
2.4.4 Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern	8
2.4.5 Filial og representasjonskontor	8
2.4.6 Behandling av lisenser innenfor olje- og gassutvinning	9
2.4.7 Behandling av pooler innenfor shipping	9
3. Veiledning til tjenestekategoriene	10
4. Klargjøring og oversendelse av data	23
4.1 Webskjema	23
4.2 Semikolonseparert fil	24
4.2.1 Oversendelse	24
5. Teknisk rapportbeskrivelse / Fil-rapportering	25
5.1 Rapportstruktur	25
5.2 Nærmere forklaring av variablene og feltene i rapporten	25
5.3 Beskrivelse av identifikasjonsvariablene	27
5.4 Beskrivelse av klassifikasjonsvariablene i 1 og 2 og beløpsvariabel	27
5.5 Struktur på fil som skal oversendes	28
5.6 Eksempel på filrapportering	28
6. Landliste	30

1. Innledning

1.1 Generelt om veiledningen

Dette er en veiledning for rapportering til Statistisk sentralbyrå (SSB) om utenrikshandel med tjenester - inntekter og utgifter i forbindelse med eksport og import av tjenester overfor utenlandsk motpart, samt kjøp og salg av varer hvor varene ikke har krysset norsk tollgrense. Veiledningen omhandler generelle krav som stilles til rapporteringen, herunder definisjoner og forklaringer til de ulike postene. Det kan av ulike årsaker; internasjonale krav eller krav fra andre norske myndigheter, være nødvendig å gjøre enkelte endringer. I størst mulig grad vil slike endringer bli søkt gjennomført med virkning fra 1. kvartal i nytt rapporteringsår. Dette er versjon 08 av veiledningen, med gyldighet fra rapporteringen for 1. kvartal 2019.

Ta gjerne kontakt med oss om det er noe dere lurer på. Vi er å treffe på telefon 62 88 56 32, eller på e-post tjenestehandel@ssb.no.

Denne undersøkelsen har sin egen webside <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh> hvor denne veiledningen ligger sammen med annet informasjonsmateriell og link til innrapporteringsside.

1.2 Formålet med undersøkelsen

Formålet med undersøkelsen er å framskaffe datagrunnlag til å lage statistikk over norske foretaks økonomiske forbindelser med utlandet. De innkomne data vil derfor blant annet bli benyttet til å

- utarbeide kvartalsvise og årlige utenriksregnskap for Norge, herunder Norges internasjonale investeringsposisjon,
- fremskaffe statistikk som er viktig for myndighetenes styring av den makroøkonomiske politikken,
- foreta analyse av økonomiske forbindelser med utlandet,
- gi grunnlag for rapportering til internasjonale organer som Norge i henhold til internasjonale avtaler er pliktige å rapportere til.

1.3 Rapporteringsperiode og rapporteringsfrister

Rapporteringsfristen er satt til 25 dager etter det enkelte kvartals utløp. Eksakte frister vil være angitt i utsendelsesbrevet for den enkelte undersøkelse og på undersøkelsens websider, <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh>.

Rapporteringsperioder	Gjelder for tidsperioden	Veiledende rapporteringsfrist
1. kvartal	01. januar – 31. mars	25. april
2. kvartal	01. april – 30. juni	25. juli
3. kvartal	01. juli – 30. september	25. oktober
4. kvartal	01. oktober – 31. desember	25. januar

2. Nærmere om rapporteringen

2.1 Hva skal rapporteres i denne undersøkelsen?

Rapporteringen skal dekke norske foretaks kjøp og salg av tjenester mot utenlandsk motpart, også utenlandske konsernenheter. Undersøkelsen dekker i tillegg varer som ikke passerer norsk tollgrense.

Tjenester

- Alle tjenester som eksporteres/importeres hvor motparten er utenlandsk.
- Følgende tjenester skal ikke rapporteres: finansielle tjenester, forretningsreiser i utlandet og forsikringspremier/erstatninger.

Varer

- Varer som kjøpes og videreselges i utlandet uten at varen krysser norsk grense (mellomhandel).
- Kjøp av varer til bearbeiding i utlandet og videresalg i utlandet etter bearbeiding.
- Varer og materialer kjøpt i utlandet som inngår i utenlandske byggeprosjekter. Gjelder også reparasjoner, installasjonsarbeid og vedlikehold.

Landtilhørighet

- Landtilhørighet skal angis med hjemlandet til utenlandsk motpart som mottar eller leverer tjenesten uavhengig av om tjenesten leveres i Norge eller utlandet

2.2 Varer som skal med i denne rapporteringen

I dette avsnittet gir vi noen eksempler på ulike handelsformer og produksjonsformer hvor varer skal være inkludert.

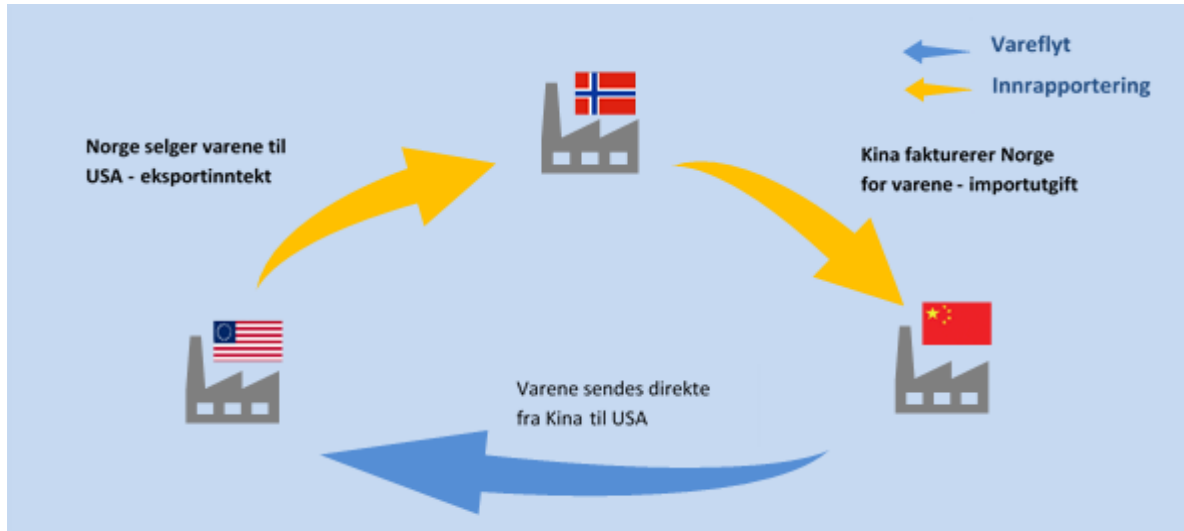
2.2.1 Kjøp og videresalg av varer utenfor Norge (mellomhandel)

Mellomhandel/merchanting betyr at varer kjøpes og videreselges utenfor Norge uten at varene har blitt bearbeidet eller endret karakter.

- Inntekter ved videresalg av varen i utlandet inngår som driftsinntekter til den rapporterende enhet. Dette skal føres som eksport under **CPA-kode 519000 «Kjøp og videresalg i utlandet – Mellomhandel»**.
- Utgifter til kjøp av varer i utlandet inngår som driftsutgiftene til den rapporterende enhet. Dette skal føres som import under **CPA-kode 519000 «Kjøp og videresalg i utlandet – Mellomhandel»**.

Fabrikkløs produksjon er å betrakte som et spesialtilfelle av mellomhandel og skal rapporteres under dette. Forretningsmodellen kjennetegnes ved at den norske enheten eier alle rettigheter til det ferdige produktet, men selv ikke bidrar med innsatsvarer til produksjonen. Kjøpet av disse varene fra fabrikken skal føres som import av mellomhandel, mens salget skal føres som eksport under samme kategori.

Eksempel mellomhandel:

Vi tenker oss at et norsk foretak kjøper varer i Kina for TNOK 1 000 og videreselger varene direkte til USA eller innen Kina for TNOK 1 200, uten at varene krysser norsk grense. Fortjenesten (eksportinntekt – importutgift) blir inkludert i det norske utenriksregnskapet.

Rapportering i skjema RA-0692		
Tjenestetype	Eksport	Import
CPA 519000 - Kjøp og videresalg av varer i utlandet	1200 TNOK - land USA	1000 TNOK – land Kina

2.2.2 Bearbeiding av varer i utlandet

Bearbeiding av varer i utlandet betyr at norsk selskap (norsk juridisk enhet) regnskapsfører salgsinntekter fra salg av varer i selskapsregnskapet, selv om varene er produsert på oppdrag for selskapet i utlandet. Det norske selskapet har eierskap til varene mens de bearbeides, noe som blant annet innebærer en økonomisk risiko i forhold til muligheten for tap/forringelse av varene under produksjonsprosessen. Fabrikken i utlandet som har fått i oppdrag å bearbeide varene kan være en juridisk enhet i samme konsern som det norske selskapet, eller et uavhengig selskap, men vil motta en bearbeidingstjeneste (manufacturing fee) som inntekt fra det norske selskapet for tjenesten som ytes (og i regnskapet til norsk selskap føres dette som en driftsutgift).

Kostnadene knyttet til innkjøp av varene som bearbeides inngår også i norsk regnskap. I noen tilfeller sendes alle, eller deler av, innsatsvarene/varene som bearbeides fra Norge til destinasjonen for bearbeiding i utlandet. I andre tilfeller kjøpes alle varene som skal bearbeides inn i utlandet (varene krysser ikke norsk tollgrense).

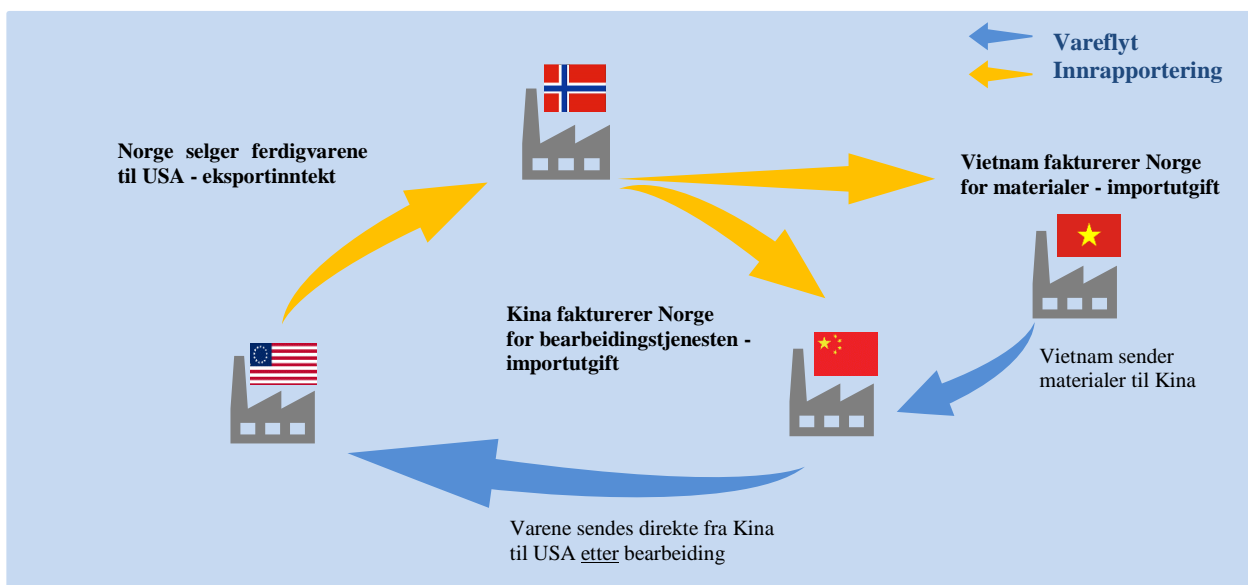
Etter bearbeiding føres i noen tilfeller (noen av) varene tilbake til Norge for salg i Norge, men ofte selges alle varene videre i utlandet, innen samme land som der varene bearbeides eller til et tredje land.

- Inntekter ved videresalg av varen etter bearbeiding i utlandet inngår som driftsinntekter til den rapporterende enhet. Dette skal føres som eksport under CPA-kode 000098 «Kjøp av varer/materialer til bearbeiding i utlandet og salg av varer etter bearbeiding i utlandet». Merk at varene ikke har krysset norsk tollgrense.

- Utgifter til kjøp av varer/materialer i utlandet for bearbeiding i utlandet inngår som driftsutgifter til den rapporterende enhet. Dette skal føres som import under **CPA-kode 000098 «Kjøp av varer/materialer til bearbeiding i utlandet og salg av varer etter bearbeiding i utlandet»**. Merk at varene/materialene har ikke krysset norsk grense.

Merk at betalingen/faktureringen av selve bearbeidingstjenesten (manufacturing fee) ikke skal inkluderes i denne posten, men føres på **CPA-kode 000099 «Bearbeiding av varer på kontraktbasis og andre industrielle tjenester»**.

Eksempel bearbeiding av varer i utlandet

Rapportering i skjema RA-0692		
Tjenestetype	Eksport	Import
CPA 000098 - Kjøp av varer/materialer i utlandet til bearbeiding i utlandet og salg av varer <u>etter</u> bearbeiding i utlandet	Inntekt av ferdigvarene som selges til USA.	Utgifter til materialene kjøpt i Vietnam.
CPA 000099 - Bearbeiding av varer på kontraktbasis og andre industrielle tjenester	X	Utgifter i form av godtgjørelse til fabrikken som produserer varene (manufacturing fee) betales til Kina.

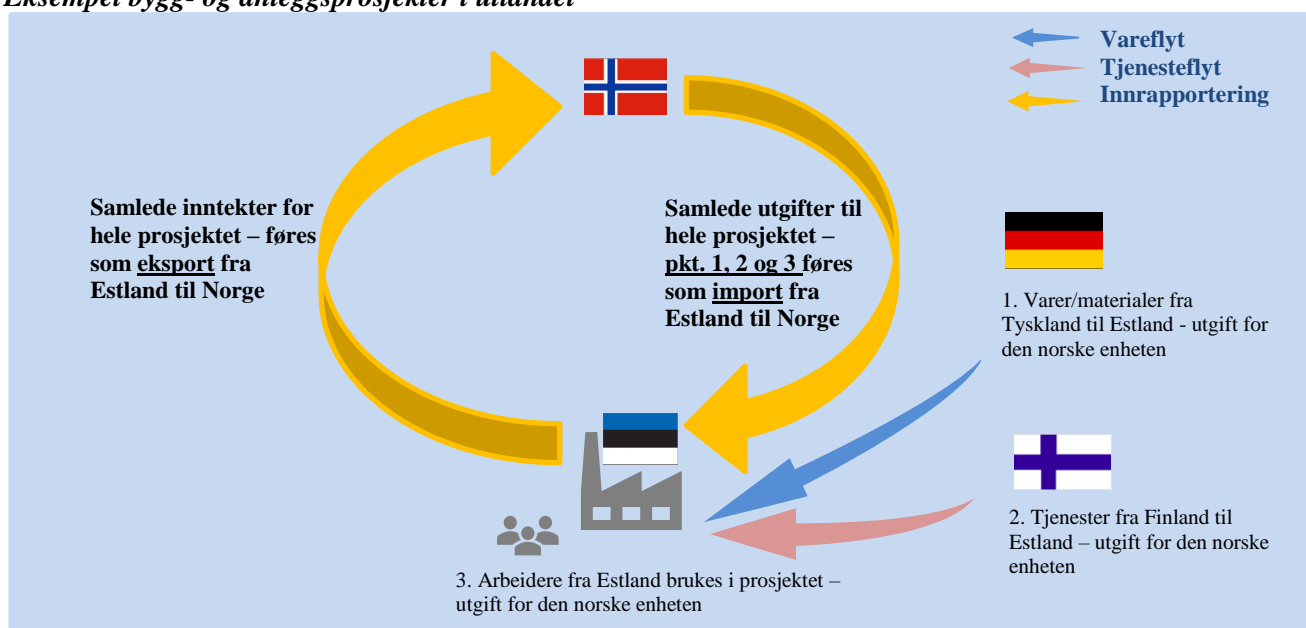
2.2.3 Bygg- og anleggstjenester

Bygg- og anleggstjenester omfatter bygging av anleggsmidler i form av bygninger og fast infrastruktur som veier, broer, dammer etc. Materialer og varer som inngår i prosjektet skal tas med, utleie/leie av anleggsmaskiner og utstyr med mannskap skal også inkluderes. Lønnskostnader tas også med.

Bygg- og anleggstjenester i utlandet

- Inntekter knyttet til bygg- og anleggstjenester i utlandet som inngår som driftsinntekter til den rapporterende enhet. Dette skal føres som eksport under **CPA-kode 450001 «Bygg- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner i utlandet»**.
- Utgifter knyttet til bygg- og anleggstjenester i utlandet som inngår som driftsutgifter til den rapporterende enhet. Dette skal føres som import under **CPA-kode 450001 «Bygg- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner i utlandet»**.
- Merk at hvis den norske enheten oppretter filial i utlandet, er filialen å betraktes som utenlandsk. Se mer om transaksjoner med filialer i utlandet under punkt 2.4.5.

Eksempel bygg- og anleggsprosjekter i utlandet

Vi tenker oss at et norsk foretak oppfører en fabrikk i Estland. Det norske foretaket kjøper materialer i Tyskland i forbindelse med prosjektet. Videre bruker det norske foretaket en finsk underentreprenør i arbeidet som leverer tjenester til prosjektet, samt at de også benytter arbeidere fra Estland på prosjektet. **Selv om det her kan komme varer/materialer og tjenester fra flere land, skal alle eksportinntekter og importutgifter føres mellom den norske enheten som er ansvarlig for prosjektet og Estland hvor prosjektet utføres.**

Rapportering i skjema RA-0692		
Aktivitet	Eksport	Import
Alle inntekter fra hele prosjektet i Estland føres som eksport	CPA 450001, land Estland (EE)	
Varer kjøpt i Tyskland for bruk i prosjektet i Estland (EE)		CPA 450001, land Estland (EE)
Tjenester kjøpt fra finsk underentreprenør for bruk på prosjektet i Estland (EE)		CPA 450001, land Estland (EE)
Lønn til lokal arbeidskraft i Estland (EE)		CPA 450001, land Estland (EE)

2.2.4 Andre tjenestetyper hvor medgåtte materialer skal tas med i rapporteringen

- CPA-kode 000091 «Installasjon og montering»
- CPA-kode 000092 «Reparasjon og vedlikehold»
- CPA-kode 000093 «Ombygging og utrustning utført av/for andre»
- CPA-kode 000099 «Bearbeiding av varer på kontraktbasis og andre industrielle tjenester».
- CPA-kode 450002 «Bygg- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner i Norge».

2.3 Enkelte konkrete regler for utfylling av skjema

Periodisering: I denne undersøkelsen ber vi om tall for det enkelte kvartal (01.01 – 31.03, 01.04 - 30.06, 01.07 – 30.09 og 01.10 – 31.12). Transaksjonene skal rapporteres i den perioden tjenestene blir levert eller mottatt. Rapporteringen er i så måte uavhengig av faktureringsdatoen, selv om denne ofte kan være veiledende for periodiseringen.

Rettelser på tidligere kvartaler: Dersom det skjer regnskapsmessige tilbakeføringer på tjenestekode innen statistikkåret ber vi om at dette gjøres ved å korrigere tallet for angjeldende kvartal i siste tilgjengelige skjema i Altinn. Eventuelt ved at det legges ved en spesifiserende kommentar ved innsendelse av skjemaet. For eksempel skal tilbakeføringer av tidligere rapporterte inntekter (eksport) - innen det samme statistikkåret - rapporteres ved å redusere tallet for inntekter (eksport) i tidligere innsendt kvartal. Ved bruk av Altinn-skjemaet benytt hengelåsen i høyremargen for å åpne tidligere kvartaler og gjøre endringer.

Fortegn: I utgangspunktet skal alle tall rapporteres positivt, hvis ikke annet er beskrevet, se punkt over om rettelser på tidligere kvartaler.

Alle beløp skal oppgis i 1000 kroner: Om foretaket for eksempel har tjenesteimport på NOK 1 200 000 (1,2 millioner) kroner, oppgis beløpet som 1200.

Alle beløp skal rapporteres i norske kroner: Beløp i utenlandsk valuta skal omregnes og rapporteres i norske kroner. Oversikt over daglige og månedlige midtkurser kan finnes på Norges Banks hjemmeside; www.norges-bank.no.

Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern skal rapporteres sammen med den øvrige tjenestehandel med utlandet, fordelt på tjenestetype (CPA-kode). I tillegg skal slik tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern også trekkes ut som egne poster, og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester".

Betalinger/oppgjør/avregninger som gjøres opp ved årsslutt (halvår) og ikke løpende gjennom året ber vi om at fordeles på de enkelte kvartaler.

Landtilhørigheten bestemmes av registreringslandet til den utenlandske motparten som *mottar* eller *leverer* tjenesten. Merk at betaler/betalingsmottaker er ikke nødvendigvis motpart i transaksjonen.

Dersom et foretak ikke har noe eksport og/eller import av tjenester å rapportere. Både eksport- og importdelen av skjemaet skal allikevel sendes inn.

Dersom det er rapportert beløp på en post tidligere og foretaket ikke har noe beløp å oppgi i inneværende periode, må man skrive 0. Dette gjelder ikke for konserninterne transaksjoner.

Avvikende regnskapsår: Rapporteringen baserer seg på kalenderåret som regnskapsår. Rapporteringsperiodene og rapporteringsfristene er derfor knyttet til kalenderåret. Rapportører som benytter et annet regnskapsår enn kalenderåret, skal primært utarbeide data for den aktuelle perioden i kalenderåret. Det er i slike tilfeller svært viktig at det opplyses om hvilken regnskapsperiode som er lagt til grunn, og hvilken periode rapporten gjelder for.

2.4 Sentrale begreper

2.4.1 Rapporteringsenhet

Med rapporteringsenhet mener vi den norske delen av den juridiske enheten, dvs. den juridiske enheten eksklusive eventuelle filialer og datterselskaper i utlandet, se punkt 2.4.5 for utfyllende definisjon av filial. I statistikken kalles disse enhetene foretak.

Opplysningene vi ber om i denne rapporteringen er det norske foretakets transaksjoner og mellomværende med utenlandske enheter, inkludert transaksjoner og mellomværende med filialer og datterselskaper i utlandet.

Ved rapportering skal organisasjonsnummeret i Enhetsregisteret i Brønnøysund (9-sifret) benyttes som identifikasjon. Dette nummeret skal brukes ved all korrespondanse fra rapportørene til SSB. Det anbefales at rapportørene oppbevarer dataene lett tilgjengelig, i fall det etter rapporteringstidspunktet skulle bli behov for å besvare forespørsler fra SSB eller korrigere data.

2.4.2 Norge - utlandet

Med Norge mener vi i denne statistikken Norges økonomiske territorium, som foruten norsk land-, sjø- og luftterritorium består av norsk kontinentalsokkel, samt norske ambassader i utlandet. Med utlandet mener vi i denne statistikken det som ikke er Norges økonomiske territorium.

Norsk / innlending

Følgende enheter regnes i statistikken som norske:

- Norskregistrerte juridiske enheter, eksklusive deres filialer/driftssteder i utlandet. Definisjonen gjelder uavhengig av eiernes nasjonalitet. Utenlandskeide norskregistrerte selskaper betraktes følgelig som norske.
- Filialer/driftssted i Norge av utenlandsk registrerte juridiske enheter.
- Fysiske personer fast bosatt i Norge, uavhengig av statsborgerskap.

Utenlandsk / utlending

Følgende enheter regnes i statistikken som utenlandske:

- Utenlandskregistrerte juridiske enheter, inkludert norskeide selskaper som er registrert i utlandet.
- Norske selskapers filialer/driftssted i utlandet.
- Fysiske personer fast bosatt i utlandet, uavhengig av statsborgerskap.

2.4.3 Eksport og import av tjenester

Eksport av tjenester / Inntekter fra utlending

Alle tjenester, også handel over internett, som leveres av rapporteringsenheten til enheter definert som utenlandsk/utlending og som medfører at rapporteringsenheten mottar betaling fra utenlandske kunder, betraktes som eksport av tjenester. Merk at tjenesten kan leveres enten i Norge eller i utlandet.

Import av tjenester / Utgifter til utlending

Alle tjenester, også handel over internett, som leveres til rapporteringsenheten fra enheter definert som utenlandsk/utlending og som medfører at rapporteringsenheten foretar en betaling til utenlandsk

leverandør, betraktes som import av tjenester. Merk at tjenesten kan leveres enten i Norge eller i utlandet.

2.4.4 Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern

Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern skal rapporteres sammen med den øvrige tjenestehandelen med utlandet, fordelt på tjenestetype (CPA-kode). I tillegg skal slik tjenestehandel også trekkes ut som egne poster, og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester".

Med konsern menes i denne sammenheng enheter som står i relasjon til hverandre, som morselskap, datterselskap, søsterselskap, datterdatterselskap etc.

- Morselskap er et selskap som, direkte eller indirekte, har kontroll over de øvrige enheter innen konsernet.
- Datterselskap er et selskap hvor morselskapet har direkte kontroll.
- Datterdatterselskap er et selskap hvor et datterselskap har direkte kontroll, mens morselskapet har indirekte kontroll. Med kontroll menes her mer enn 50 prosent eierandel i et annet selskap.

Betalinger/oppgjør som gjøres opp ved årsslutt (halvår) og ikke løpende gjennom året ber vi om at fordeles på de enkelte kvartaler.

Internprising

Ved konsernintern handel skal verdifastsetting skje til markedspriser. Dersom den konserninterne handel er så spesialisert at den kun er relevant for eget konsern, og vanskelig å estimere markedsverdi for, bes man å gi et best mulig anslag for antatt markedsverdi.

2.4.5 Filial og representasjonskontor

Med *filial* mener vi i statistikken et fast driftssted som er organisatorisk og regnskapsmessig en del av en juridisk enhet og der virksomheten som drives fra driftsstedet har en varighet ut over ett år. En filial må kunne avgrenses fra resten av den juridiske enheten, for eksempel formelt, regnskapsmessig eller ved geografisk plassering. Vanligvis er filialer begrenset til enheter med fullstendige delregnskaper, dvs. delregnskaper bestående av både resultatregnskap og balanse, men dette er ingen betingelse. Filialer i utlandet er dessuten vanligvis underlagt inntektsbeskatning i utlandet.

Utenlandske selskapers filialer i Norge betraktes som norske, mens norske selskapers filialer i utlandet betraktes som utenlandske. Transaksjoner og mellomværende en rapportør har med sin filial i utlandet, er således transaksjoner og mellomværende med utlandet som *skal* med i denne rapporteringen.

Hva som i statistikken betraktes som norsk og utenlandsk enhet er imidlertid ikke alltid sammenfallende med juridisk enhet. I statistikken har vi den regelen at all virksomhet som skjer i utlandet, og har en varighet på over ett år, skal behandles som utenlandsk virksomhet. Denne virksomheten betraktes da som utført av en utenlandsk enhet, uavhengig av om virksomheten utføres som en del av en norsk juridisk enhet.

Følgende forhold skal holdes utenfor denne rapporten:

- Transaksjoner og mellomværende som filialen i utlandet måtte ha med andre selskaper, og
- Transaksjoner og mellomværende som rapportøren selv måtte ha med et utenlandsk selskaps filial i Norge.

Et *representasjonskontor* er en del av en juridisk enhet som *ikke* er definert som en filial.

Representasjonskontorer i utlandet skal regnes som en del av den norske enheten i rapporteringen.

2.4.6 Behandling av lisenser innenfor olje- og gassutvinning

Alle operatører og deltakere på norsk sokkel er norske, mens alle operatører og deltakere i utenlandske felt er utenlandske.

Norske felt:

Operatøren rapporterer data for hele lisensen til SSB; all eksport og import av tjenester og mellomværende som lisensen har med utenlandsk motpart. (De øvrige) deltakerne skal således ikke rapportere noen data knyttet til lisensen i denne rapporteringen. Ettersom alle operatører og deltakere på norske felt betraktes som norske, skal heller ingen transaksjoner og mellomværende (for eksempel avregninger) mellom partene i en lisens tas med. Imidlertid vil de deltagende selskaper og operatørselskapene for eksempel kunne ha egne tjenestetransaksjoner som selskapene skal rapportere til SSB. For operatørselskapene kommer dette i tillegg til rapportering av samlede data for lisensene.

Utenlandske felt:

Norske selskaper med virksomhet på utenlandske felt skal rapportere de transaksjonene og mellomværende som de har med sine filialer på disse feltene. Transaksjoner vedrørende filialens virksomhet på det utenlandske feltet mot andre foretak skal det skal ikke rapporteres data for. For nærmere forklaring av behandlingen av filialer i utlandet i denne rapporteringen, se punkt 2.4.5.

2.4.7 Behandling av pooler innenfor shipping

Pooler innen skipsfart behandles i statistikken som egne enheter. En pool betraktes som en produserende enhet, som leverer frakttjenester lik samlet verdi av frakttjenestene opptjent av alle deltagende båter. Oppgjør til hvert deltagende rederi tolkes som en kostnad for poolen (innleie av skip) og inntekt (utleie av skip) for de deltagende selskapene.

En pool er norsk dersom pooladministrator er registrert i Norge, men utenlandsk dersom den er registrert i utlandet.

Rapportering fra norske pooladministratorer:

Norske pooladministratorer skal rapportere poolens samlede eksport av frakttjenester og import av innleie av skip fra utenlandske deltagere i poolen. Deltakerne skal således ikke rapportere noen data knyttet til pooler med norske pooladministratorer.

Rapportering fra norske rederier som er deltakere i utenlandske pooler:

Norske rederier som deltar i utenlandske pooler skal rapportere netto inntekt fra poolen som eksport av utleie av skip. I tillegg skal norske deltagere i utenlandske pooler rapportere mellomværende med den utenlandske pooladministratoren.

3. Veiledning til tjenestekategoriene

Eksport av tjenester (inntekt for den rapporterende enhet) og import av tjenester (utgift for den rapporterende enhet) skal klassifiseres i tråd med EUs produksjonsstandard, "Classification of Products by Activity" (CPA) som angitt i det etterfølgende. Merk at tjenesteeksport kan leveres til utlending i Norge (og ikke bare i utlandet), og at tjenesteimport kan leveres fra utlending i Norge (og ikke bare i utlandet), jf. punkt 2.4.2 - definisjon av innlending/utlending. Begrepet tjenester er nærmere forklart i punkt 2.1 og punkt 2.2.

I rapporteringen skal eksport og import av tjenester også fordeles på land. Landkodene som skal benyttes i rapporteringen er alfa-2-koden i ISO 3166. se punkt 6. Videre skal eksport og import av tjenester overfor utenlandske enheter i samme konsern trekkes ut som egne poster og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester" under de enkelte ordinære tjenestetyper.

Oversikt over oppbygging av CPA-kodene for rapportering av RA-0692		
Virksomhetsområde	CPA-koder	Tjenestetyper
Varer kjøpt og videresolgt i utlandet uten at varene har krysset norsk grense	000098	Kjøp av varer/materialer til bearbeiding og salg etter bearbeiding
	519000	Kjøp og videresalg av varer uten bearbeiding
Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner	000091 - 000099	Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner
Petroleumstjenester	112011 - 112012	Petroleumstjenester
Bygge- og anleggstjenester	450001 - 450002	Bygge- og anleggstjenester
Agenturhandel - provisjon, kommisjon og kantine- og cateringstjenester	511000	Agenturhandel – provisjon og kommisjon
	555210	Kantine- og cateringstjenester
Frakt- og transport	601010 - 601020	Jernbanetransport
	602100 - 602400	Annen landtransport
	603010	Rørtransport
	611010 - 611034	Sjøfart og kysttrafikk
	621010 – 622032	Luftransport
	631110 - 634000	Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet
Post- og teletjenester	641110 – 642000	Post- og teletjenester
Hjelptjenester vedrørende finanstjenester	651000	Gebyrer, provisjoner o.l. i forbindelse med finansielle tjenester
	672000	Hjelptjenester til forsikring
Eiendomstjenester	702000 - 703000	Eiendomstjenester
Leie av transportmidler, maskiner og utstyr	710000	Leie av transportmidler, maskiner og utstyr
IT-tjenester	720000 – 726000	IT-tjenester
Forskning og utvikling (FoU) og Forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester	730000	Forskning og utvikling (FoU)
	741100 - 748000	Forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester
Øvrige virksomhetsområder	900000	Avfallshåndtering og andre miljøtjenester
	921000 – 927000	Fritidsaktiviteter, kulturelle tjenester og sport
	981000 - 989000	Andre tjenester

Varer kjøpt og videresolgt i utlandet uten at varene har krysset norsk grense	
CPA-kode	Tjenestetype
000098	Kjøp av varer/materialer til bearbeiding i utlandet og salg av varer etter bearbeiding i utlandet
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for varer solgt i <u>utlandet</u> etter bearbeiding. Merk at varene <u>ikke</u> har krysset norsk tollgrense.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for kjøp av varer/materialer i <u>utlandet</u> for videre bearbeiding i <u>utlandet</u> . Varene/materialene har <u>ikke</u> krysset norsk grense. Merk at materialer som inngår i betalingen/faktureringen av bearbeidingstjenesten ikke skal inkluderes i denne posten, men føres på CPA 000099 nedenfor.
519000	Kjøp og videresalg av varer i utlandet – Mellomhandel
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for videresalg av varer i utlandet, uten at varen har krysset norsk tollgrense. Merk at varen er ikke blitt bearbeidet.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for kjøp av varer i utlandet, uten at varen har krysset norsk tollgrense.
Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner	
000091	Installasjon og montering
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for installasjons- og monteringsarbeid, omfatter også arbeid utført for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for installasjons- og monteringsarbeid, omfatter også arbeid utført på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000092	Reparasjon og vedlikehold
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for reparasjons- og vedlikeholdsarbeid, omfatter også arbeid utført for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for reparasjons- og vedlikeholdsarbeid, omfatter også arbeid utført på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000093	Ombygging og utrusting utført av/for andre
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for ombyggingsarbeid, omfatter også arbeid for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for ombyggingsarbeid, omfatter også arbeid utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000099	Bearbeiding av varer på kontraktbasis og andre industrielle tjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for bearbeiding av varer. Foretaket som utfører bearbeidingstjenesten eier ikke de aktuelle varene. Eksempler på bearbeidingstjeneste kan være produksjon, montering, merking, pakking og andre industrielle tjenester.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for bearbeiding av varer i utlandet. Foretaket som utfører bearbeidingstjenesten eier ikke de aktuelle varene. Eksempler på bearbeidingstjeneste kan være produksjon, montering, merking, pakking og andre industrielle tjenester.

Petroleumstjenester	
CPA-kode	Tjenestetype
112011	Boretjenester
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for boring av lete-, avgrensings- og produksjonsbrønner. OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for boring av lete-, avgrensings- og produksjonsbrønner. OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».</p>
Petroleumstjenester, forts	
112012	Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester direkte tilknyttet olje- og gassutvinning, bl.a. montering og demontering av boretårn.</p> <p>Merk: Tjenester tilknyttet forundersøkelser så som bl.a. seismiske tjenester føres under CPA-kode 742000 "Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør- og arkitekttjenester".</p> <p>Rørtransport føres under CPA-kode 603010 "Rørtransport".</p> <p>Slepetjenester, offshore forsyning og andre offshoretjenester tilknyttet sjøtransport skal ikke føres her, men på kodene 611020 "Godstransport til sjøs" eller 611034 "Utleie av sjøfartøy med besetning for godstransport".</p> <p>OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester direkte tilknyttet olje- og gassutvinning, bl.a. montering og demontering av boretårn.</p> <p>Merk: Tjenester tilknyttet forundersøkelser som bl.a. seismiske tjenester føres under CPA-kode 742000 "Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør- og arkitekttjenester".</p> <p>Rørtransport føres under CPA-kode 603010 "Rørtransport".</p> <p>Utgifter i forbindelse med drift av slepetjenester, offshoreforsyning og andre offshoretjenester skal ikke føres her, men på 632210 "Tjenester tilknyttet sjøtransport, utenom passasjer- eller godsfrakt" – eller annen egnet kode.</p> <p>OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».</p>
Bygge- og anleggstjenester	
450001	Bygge- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner (veier, damanlegg og annen fast infrastruktur) i utlandet
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester, <u>materialer og varer</u> som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap.</p> <p>OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike konstruksjoner er å anses som varer og derfor ikke omfattes av denne undersøkelsen.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører/underentreprenører for tjenester, <u>materialer og varer</u> som inngår i prosjektet, inkludert leie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap.</p> <p>OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike konstruksjoner er å anses som varer og derfor ikke omfattes av denne undersøkelsen.</p>
450002	Bygge- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner (veier, damanlegg og annen fast infrastruktur) i Norge
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester, <u>materialer og varer</u> som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike konstruksjoner er å anses som varer og derfor ikke omfattes av denne undersøkelsen.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører/underentreprenører for tjenester <u>materialer og varer</u> som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike konstruksjoner er å anses som varer og derfor ikke omfattes av denne undersøkelsen.</p>

Agenturhandel – Provisjon, kommisjon - Kantine- og cateringtjenester	
CPA-kode	Tjenestetype
511000	Provisjon og kommisjon
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for kommisjons- og agenturvirksomhet i samband med varehandel.
	Utgift: Som import føres all provisjon og kommisjon betalt til utenlandske leverandører for kommisjons- og agenturvirksomhet i samband med varehandel.
555210	Kantine- og cateringtjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for mat- og serveringstjenester levert utenlandske skip, fly etc. i utlandet, eller til utlendinger i Norge
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for leveranse av mat- og serveringstjenester til norske skip, fly etc. i utlandet. Ikke inkludert er forpleiningstjenester i samband med offshore petroleumsvirksomhet, eller utleie av boligplattformer. Disse føres under CPA-kode 710000 "Leie av transportmidler, maskiner og utstyr".
Frakt- og transporttjenester	
Jernbanetransport	
601010	Passasjertransport med jernbane
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utenlandske passasjerer til/fra Norge og i utlandet med jernbane.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for transport av norske passasjerer til/fra Norge og i utlandet med jernbane.
601020	Godstransport med jernbane
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av gods med jernbane.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for transport av gods med jernbane i utlandet.
Annen landtransport	
602100	Passasjertransport med rutebil
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet med rutebil.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av nordmenn med rutebil i utlandet.
602300	Passasjertransport på vei utenom rutebil
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet på vei utenom rutebil.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av nordmenn i utlandet på vei utenom rutebil.
602400	Godstransport på vei
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for godstransport på vei
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for godstransport på vei
Rørtransport av olje og gass	
603010	Rørtransport
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av olje og gass i hovedledningssystemet fra utvinningssted via terminal.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av olje og gass i hovedledningssystemet fra utvinningssted via terminal.
Sjøfart og kysttrafikk	
611010	Passasjertransport til sjøs
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utenlandske passasjerer til/fra Norge og i utlandet .
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av nordmenn til sjøs i utlandet.

Frakt- og transporttjenester, forts	
CPA-kode	Tjenestetype
611020	Godstransport til sjøs
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for godstransport til sjøs.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for godstransport til sjøs.
611033	Utleie / leie av sjøfartøy med besetning for passasjertransport
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk sjøfartøy med besetning for passasjertransport.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk sjøfartøy med besetning for passasjertransport.
611034	Utleie / leie av sjøfartøy med besetning for godstransport
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk sjøfartøy med besetning for godstransport.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk sjøfartøy med besetning for godstransport.
Lufttransport	
621010	Passasjertransport med rutefly
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utenlandske passasjerer med rutefly til/fra Norge og i utlandet.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av nordmenn med rutefly i utlandet.
621020	Godstransport med rutefly
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for godstransport med rutefly.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for godstransport med rutefly.
622010	Passasjertransport med luftfartøy utenom rutefly
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for transport av nordmenn i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
622020	Godstransport med luftfartøy utenom rutefly
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for godstransport til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for godstransport til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
622031	Utleie / leie av luftfartøy med besetning for passasjertransport
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk luftfartøy med besetning for passasjertransport.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk luftfartøy med besetning for passasjertransport.
622032	Utleie / leie av luftfartøy med besetning for godstransport
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk luftfartøy med besetning for godstransport.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk luftfartøy med besetning for godstransport.
Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	
631110	Lasting og lossing av varegods
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for støtte- og hjelpetjenester ved lasting og lossing tilknyttet transport av gods.
	Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for støtte- og hjelpetjenester ved lasting og lossing tilknyttet transport av gods.

Frakt- og transporttjenester, Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet forts	
CPA-kode	Tjenestetype
631210	Lagring av varegods
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for støtte- og hjelpetjenester ved lagring tilknyttet transport av gods. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for støtte- og hjelpetjenester ved lagring tilknyttet transport av gods.
632110	Tjenester tilknyttet jernbanetransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet jernbanetransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, jernbanestasjoner mv. Omfatter også redningstjenester. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet jernbanetransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, jernbanestasjoner mv. Omfatter også redningstjenester.
632120	Tjenester tilknyttet veitransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet veitransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også redningstjenester. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet veitransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også redningstjenester.
632210	Tjenester tilknyttet sjøtransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet sjøtransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, havne- og kaianlegg, sluser og kanaler mv. Omfatter også slepebåtvirksomhet i havner inkl. buksering, fyr og lostjenester og redningstjenester. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet sjøtransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, havne- og kaianlegg, sluser og kanaler mv. Omfatter også slepebåtvirksomhet i havner inkl. buksering, fyr og lostjenester og redningstjenester.
632310	Tjenester tilknyttet lufttransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet lufttransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også drift av lufthavner og redningstjenester. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet lufttransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også drift av lufthavner og redningstjenester.
633010	Reisebyrå-, turistkontor- og reisarrangørtjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med organisering av pakketurer, formidling og bestilling av reisebilletter i forbindelse med utlendingers ferieopphold i Norge. Turistinformasjons og -guidevirksomhet. Merk: <i>Forretningsreiser skal ikke tas med.</i> Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med organisering av pakketurer, formidling og bestilling av reisebilletter i forbindelse med innlendingers ferieopphold i utlandet. Turistinformasjons og -guidevirksomhet. Merk: <i>Forretningsreiser skal ikke tas med.</i>
634000	Annen transportformidling
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med godstransport, byråvirksomhet, skipsmegling og annen transportmegling / transportformidling, samt fortolling med mer. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med godstransport, byråvirksomhet, skipsmegling og annen transportmegling / transportformidling, samt fortolling med mer.

Post- og teletjenester	
CPA-kode	Tjenestetypen
641110	Posttjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.
641210	Andre budtjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.
642000	Telekommunikasjonstjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet overføring av lyd, bilde og annen informasjon i form av kostnader til telefon, fax/telex, mobiltelefon, fremmedytelser/IT bistand (den delen som gjelder kommunikasjon), linjeleie, fastlinje, fastnett, elektroniske tjenester (den delen som gjelder kommunikasjon) mv. Unntatt er: Arbeid med software / generell IT som føres under IT-tjenester; CPA 720000 – 726000. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet overføring av lyd, bilde og annen informasjon i form av kostnader til telefon, fax/telex, mobiltelefon, fremmedytelser/IT bistand (den delen som gjelder kommunikasjon), linjeleie, fastlinje, fastnett, elektroniske tjenester (den delen som gjelder kommunikasjon) mv. Unntatt er: Arbeid med software / generell IT som føres under IT-tjenester CPA; 720000 – 726000.
Hjelpetjenester vedrørende finansjenester	
651000	Gebyrer, provisjoner, og honorarer overfor utlandet i forbindelse med finansielle tjenester
	Inntekt: Som eksport føres alle gebyrer og avgifter, utenom renter , mottatt fra foretak, institusjoner og privatpersoner i utlandet knyttet til behandling av lånegarantier, kreditter, finansiell leasing og derivater, betalingstransaksjoner, rådgivningstjenester, kredittvurdering mv. Merk: Hjelpetjenester til forsikring rapporteres under CPA-kode 672000. Utgift: Som import føres alle gebyrer og avgifter, utenom renter , betalt til banker og finansielle foretak i utlandet knyttet til behandling av lånegarantier, kreditter, finansiell leasing og derivater, betalingstransaksjoner, rådgivningstjenester, kredittvurdering mv. Merk: Hjelpetjenester til forsikring rapporteres under CPA-kode 672000.
672000	Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond
	Inntekt: Som eksport føres alle provisjoner og honorarer mottatt fra utenlandske kunder for forsikringsmegling/-formidling, forsikringsrådgivningstjenester, aktuarstjenester, taksering og vurdering av skadeomfang, redningstjenester, etterforskning og andre tjenester nært knyttet til forsikring. Merk: Forsikringspremier, og -erstatninger skal ikke rapporteres som tjenester. Utgift: Som import føres alle provisjoner og honorarer betalt til utenlandske leverandører for forsikringsmegling/-formidling, forsikringsrådgivningstjenester, aktuarstjenester, taksering og vurdering av skadeomfang, redningstjenester, etterforskning og andre tjenester nært knyttet til forsikring. Merk: Forsikringspremier, og -erstatninger skal ikke rapporteres som tjenester.
Eiendomstjenester	
702000	Utleie / Leie av fast eiendom
	Inntekt: Som eksport føres leieinntekt mottatt i forbindelse med utleie av fast eiendom i Norge til utlending på kortere basis - under ett år. Utgift: Som import føres leiekostnad betalt i forbindelse med leie av fast eiendom i utlandet på kortere basis - under ett år.
703000	EiendomsMegling, drift og forvaltning av eiendom
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med eiendomsMegling, drift og forvaltning av fast eiendom på oppdrag. Utgift: Som import føres alle betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med eiendomsMegling, drift og forvaltning av fast eiendom på oppdrag.

Leie av transportmidler, maskiner og utstyr (operasjonell leasing)	
CPA-kode	Tjenestetype
710000	Utleie / leie av transportmidler og maskiner uten personell
	<p>Inntekt: Som eksport føres leieinntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av utstyr uten mannskap som for eksempel, plattformer, rigger, skip, fly og annet maskinelt utstyr.</p> <p>Unntatt er finansiell leasing etter IAS 17(IFRS16)/NRS 14. Leie av transportmidler og anleggsutstyr mv. med mannskap skal føres på CPA 611033 eller 611034 for skip og CPA 622031 eller 622032 for fly.</p> <p>Utgift: Som import føres leiekostnad i forbindelse med leie av utstyr uten mannskap som for eksempel plattformer, rigger, skip, fly og annet maskinelt utstyr. Leiekostnader for leierettigheter som balanseføres etter innføring av IFRS16, men som ikke ville blitt balanseført etter reglene i IAS 17 skal inkluderes. Unntatt er finansiell leasing etter IAS 17/NRS 14. Leie av transportmidler og anleggsutstyr med mannskap skal føres på CPA 611033 eller 611034 for skip og CPA 622031 eller 622032 for fly.</p>
IT-tjenester er spesifisert i CPA-kodene 720000 – 726000 nedenfor.	
Merk at standardprogramvare (software) ikke er definert som tjeneste, men er klassifisert som vare.	
720000	IT-relaterte lisensavgifter
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tilgang til - og bruk av - programvare og datatjenester, også hvor dette er levert over internett. Eksempler er kostnader til operativsystem, produktivitetsprogramvare (office, grafikk etc), CRM/kundesystem, ERP-system (produksjon/økonomi/regnskap etc.) og også tjenesteleveranser fra «nettskytjenester»</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med tilgang til - og bruk av - programvare og datatjenester, også hvor dette er levert over internett. Eksempler er kostnader til operativsystem, produktivitetsprogramvare (office, grafikk etc), CRM/kundesystem, ERP-system (produksjon/økonomi/regnskap etc.) og også tjenesteleveranser fra «nettskytjenester»</p>
721000	IT-konsulenttjenester tilknyttet maskinvare
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med konsulenttjenester tilknyttet maskinvare (hardware)</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med konsulenttjenester tilknyttet maskinvare (hardware)</p>
722000	IT-konsulenttjenester tilknyttet system- og programvare
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til software, rekonstruksjon av programvare og data, bistand og assistanse vedrørende IT-ledelse/IT-styring, analyse, utforming/systemering og programmering av systemer, rådgivende og utførende virksomhet knyttet til utvikling, produksjon, anskaffelse og dokumentasjon av tilpasset programvare (inkl. operativsystem tilpasset kunden), vedlikehold av datasystemer, installasjon og andre kundestøttetjenester som for eksempel opplæring.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til software, rekonstruksjon av programvare og data, bistand og assistanse vedrørende IT-ledelse/IT-styring, analyse, utforming/systemering og programmering av systemer, rådgivende og utførende virksomhet knyttet til utvikling, produksjon, anskaffelse og dokumentasjon av tilpasset programvare (inkl. operativsystem tilpasset kunden), vedlikehold av datasystemer, installasjon og andre kundestøttetjenester som for eksempel opplæring.</p>
723000	IT-tjenester tilknyttet databehandling
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med databehandlingstjenester som for eksempel. dataregistrering, datakontroll, beregninger og oppstillinger på time-share basis.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med databehandlingstjenester som for eksempel. dataregistrering, datakontroll, beregninger og oppstillinger på time-share basis.</p>

IT-tjenester , forts	
CPA-kode	Tjenestetype
724000	IT-tjenester tilknyttet drift av databaser
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utforming av databaser, datalagring, formidlingstjenester vedr. data og databaser, internett søkeportaler mv. Tjenestene gjelder selve dataformidlingen. Merk: Tjenester knyttet til oppretting av tilganger til for eksempel. internett, telenett osv. føres under CPA-kode 642000 "Telekommunikasjonstjenester".
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med utforming av databaser, datalagring, formidlingstjenester vedr. data og databaser, internett søkeportaler mv. Tjenestene gjelder selve dataformidlingen. Merk: Tjenester knyttet til oppretting av tilganger til for eksempel. internett, telenett osv. føres under CPA-kode 642000 "Telekommunikasjonstjenester".
725000	IT-tjenester tilknyttet vedlikehold og reparasjon av datamaskiner
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til vedlikehold og reparasjon av datamaskiner og tilknyttet (perifert) utstyr, drift av IT-tilbehør.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til vedlikehold og reparasjon av datamaskiner og tilknyttet (perifert) utstyr, drift av IT-tilbehør.
726000	Andre IT-tjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av web-hotell (utleie av plass på server til klients hjemmeside på Internett).
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av web-hotell (utleie av plass på server til klients hjemmeside på Internett).
Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester	
730000	Tjenester tilknyttet forskning og utviklingsarbeid
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for utførte arbeider i forbindelse med grunnforskning, anvendt forskning og eksperimentell utvikling av nye produkter og tjenester. Hovedkriteriet er at FoU skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for utførte arbeider i forbindelse med grunnforskning, anvendt forskning og eksperimentell utvikling av nye produkter og tjenester. Hovedkriteriet er at FoU skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet.
741100	Juridisk tjenesteyting
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for juridisk rådgivning, representasjon og fullmaktsutøvelse i enhver juridisk og/eller lovfestet prosedyre, utarbeidelse av rettslig dokumentasjon eller hjelpemidler, juridisk sertifisering og deponering og tjenester vedrørende gjeldsoppgjør. Bøter skal ikke rapporteres..
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for juridisk rådgivning, representasjon og fullmaktsutøvelse i enhver juridisk og/eller lovfestet prosedyre, utarbeidelse av rettslig dokumentasjon eller hjelpemidler, juridisk sertifisering og deponering og tjenester vedrørende gjeldsoppgjør. Bøter skal ikke rapporteres..
741200	Regnskaps-, revisjons- og skatterådgivningstjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til bokføring, revisjonsarbeid og skatterådgivning i forretningsmessig sammenheng, utarbeidelse av skattedokumentasjon mv.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til bokføring, revisjonsarbeid og skatterådgivning i forretningsmessig sammenheng, utarbeidelse av skattedokumentasjon mv.
741300	Markeds- og opinionsundersøkelser
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester vedrørende rådgivende, veiledende og utførende bistand knyttet til markedsundersøkelser, telemarketing og meningsmålinger.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester vedrørende rådgivende, veiledende og utførende bistand knyttet til markedsundersøkelser, telemarketing og meningsmålinger.

Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester, forts.	
C PA-kode	Tjenestetype
741400	Bedriftsrådgivningstjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som bedriftspolicy og strategi, overordnet planlegging og organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling, markedsutvikling, personalforvaltning, personlrådgivning og personalutvikling, produksjons- og prosjektledelse, lobbying og PR.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som bedriftspolicy og strategi, overordnet planlegging og organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling, markedsutvikling, personalforvaltning, personlrådgivning og personalutvikling, produksjons- og prosjektledelse, lobbying og PR.
742000	Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør, arkitekt og seismiske tjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder knyttet til arkitekttjenester i forbindelse med by- og regionalplanlegging, planlegging, prosjektering og ledelse knyttet til damanlegg, broer, lufthavner, havneanlegg mv., landmåling, kartografi, produkttesting, produktsertifisering og teknisk inspeksjon, samt seismiske tjenester. Unntatt er: ingeniørtjenester knyttet til petroleumsvirksomhet, som føres under CPA-kode 112012 "Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning", og -arkitekt- og ingeniørtjenester bygg og anlegg, som føres under CPA-kode 450001 eller 450002 "Bygge- og anleggstjenester".
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører knyttet til arkitekttjenester i forbindelse med by- og regionalplanlegging, planlegging, prosjektering og ledelse knyttet til damanlegg, broer, lufthavner, havneanlegg mv., landmåling, kartografi, produkttesting, produktsertifisering og teknisk inspeksjon, samt seismiske tjenester. Unntatt er: ingeniørtjenester knyttet til petroleumsvirksomhet, som føres under CPA-kode 112012 "Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning", og -arkitekt- og ingeniørtjenester bygg og anlegg, som føres under CPA-kode 450001 eller 450002 "Bygge- og anleggstjenester".
743000	Teknisk sertifisering, prøving og analyse
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til materialtesting, sikkerhetskontroll, sertifisering, næringsmiddelkontroll m.m. Inkluderer klassifisering og sertifisering av skip, andre transportmidler og anlegg mv.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til materialtesting, sikkerhetskontroll, sertifisering, næringsmiddelkontroll m.m. Inkluderer klassifisering og sertifisering av skip, andre transportmidler og anlegg mv.
744000	Annonse- og reklametjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester i forbindelse med rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som utvikling, utforming og gjennomføring av reklametiltak og annonsering, medieplanlegging inkl. kjøp og salg av reklameplass, utstillingstjenester fra messearrangører og promotering av produkter. Unntatt er: PR-tjenester som føres under CPA-kode 741400 "Bedriftsrådgivningstjenester".
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester i forbindelse med rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som utvikling, utforming og gjennomføring av reklametiltak og annonsering, medieplanlegging inkl. kjøp og salg av reklameplass, utstillingstjenester fra messearrangører og promotering av produkter. Unntatt er: PR-tjenester som føres under CPA-kode 741400 "Bedriftsrådgivningstjenester".
745000	Formidling av utleie og arbeidskraft
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med privat og offentlig arbeidsformidling
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører i forbindelse med privat og offentlig arbeidsformidling

Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester, forts.	
CPA-ode	Tjenestetype
746000	Etterforskning og vaktjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for rådgivende, veiledende og utførende bistand i forbindelse med etterforskning og vaktjenester. Unntatt er: Tjenester knyttet til installasjon av alarmsystemer som føres under 450000 "Bygge- og anleggstjenester". Etterforskning tilknyttet forsikring føres under CPA-kode 672000 "Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond".
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for rådgivende, veiledende og utførende bistand i forbindelse med etterforskning og vaktjenester. Unntatt er: Tjenester knyttet til installasjon av alarmsystemer som føres under 450000 "Bygge- og anleggstjenester". Etterforskning tilknyttet forsikring føres under CPA-kode 672000 "Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond".
747000	Rengjøringstjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for innvendig rengjøring, skorsteinsfeing, desinfisering m.m.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for innvendig rengjøring, skorsteinsfeing, desinfisering m.m.
748000	Forretningsmessig tjenesteyting ellers
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for fotografvirksomhet, pakkevirksomhet, kontorservice og oversettelsesvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted. Unntatt er: Drift av databaser som føres under CPA-kode 724000 "Drift av databaser". Regnskapsføring som føres under CPA-kode 741200 "Regnskaps, revisjons og skatterådgivningstjenester".
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for fotografvirksomhet, pakkevirksomhet, kontorservice og oversettelsesvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted. Unntatt er: Drift av databaser som føres under CPA-kode 724000 "Drift av databaser". Regnskapsføring som føres under CPA-kode 741200 "Regnskaps, revisjons og skatterådgivningstjenester".
Andre virksomhetsområder	
900000	Avfallshåndtering og andre miljøtjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til behandling og lagring av avfall, også radioaktivt avfall, rensing og opprydding etter forurensning (for eksempel oljeutslipp), forurensningskontroll, overvåking, rådgivning, restaurering av gruver, renovasjon
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til behandling og lagring av avfall, også radioaktivt avfall, rensing og opprydding etter forurensning (for eksempel oljeutslipp), forurensningskontroll, overvåking, rådgivning, restaurering av gruver, renovasjon
921000	Film- og videotjenester
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet produksjon av film og video, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for film og provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere og musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilte filmer og innspilt musikk.
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet produksjon av film og video, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for film og provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere og musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilte filmer og innspilt musikk.

Andre virksomhetsområder, forts.	
CPA-kode	Tjenestetype
922000	Radio- og fjernsynstjenester
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet produksjon av radio- og TV-program, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for TV-program, inkl. overføringsrettigheter av sports- og kulturarrangement. Provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere, musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilt radio og TV-program og innspilt musikk på CD og DVD.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet produksjon av radio- og TV-program, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for TV-program, inkl. overføringsrettigheter av sports- og kulturarrangement. Provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere, musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilt radio og TV-program og innspilt musikk på CD og DVD.</p>
923000	Annen underholdning
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til selvstendig kunstnerisk virksomhet, herunder restaurering av gamle kunstverk. Tjenester knyttet til drift av teatre, konsertsaler, musikkstudioer, fornøyelseetablissemeter, danseskoler, sirkus, dukketeatre m.m. Unntatt er lotteri og annen spillevirksomhet, som føres under CPA-kode 927000 "Andre fritidstjenester"</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til selvstendig kunstnerisk virksomhet, herunder restaurering av gamle kunstverk. Tjenester knyttet til drift av teatre, konsertsaler, musikkstudioer, fornøyelseetablissemeter, danseskoler, sirkus, dukketeatre m.m. Unntatt er lotteri og annen spillevirksomhet, som føres under CPA-kode 927000 "Andre fritidstjenester"</p>
924000	Nyhetsbyråtjenester
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester som formidling og levering av nyheter, bilder og artikler til media. Abonnementstjenester til nyhetsbyråer, aviser og online databaser. Journalisters og fotografers freelance virksomhet.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester som formidling og levering av nyheter, bilder og artikler til media. Abonnementstjenester til nyhetsbyråer, aviser og online databaser. Journalisters og fotografers freelance virksomhet.</p>
925000	Drift av biblioteker, arkiver, museer og andre kulturetablissemeter
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av biblioteker og arkiver, museer og vern av historiske steder og bygninger, botaniske og zoologiske hager og naturreservater.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av biblioteker og arkiver, museer og vern av historiske steder og bygninger, botaniske og zoologiske hager og naturreservater.</p>
926000	Sports- og idrettstjenester
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av idrettsanlegg og fotballklubber, golfklubber, sjakkklubber, skyteklubber, rideskoler, veddeløpsstaller, marinaer og jakt drevet som sport og rekreasjon m.m.</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av idrettsanlegg og fotballklubber, golfklubber, sjakkklubber, skyteklubber, rideskoler, veddeløpsstaller, marinaer og jakt drevet som sport og rekreasjon m.m.</p>
927000	Andre fritidstjenester
	<p>Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for andre fritidstjenester enn de som passer inn under CPA-kodene 921000, 922000, 923000, 924000, 925000 eller 926000</p> <p>Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for andre fritidstjenester enn de som passer inn under CPA-kodene 921000, 922000, 923000, 924000, 925000 eller 926000</p>

Andre virksomhetsområder, forts.	
CPA-kode	Tjenestetype
981000	Ut-/leie av royalties og lisensrettigheter (IT-relaterte lisensavgifter føres på CPA 720000).
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for franchise og salgsrettigheter til et produkt (vare/tjeneste) innenfor et gitt konsept. Andre royalties: Bruk av registrert varemerke, mønsterbeskyttelse. Bruk av immaterielle verdier som patenter, opphavsrett (copyright), industrielle prosesser/design, manuskripter (litteratur, film, musikk). Unntatt er salg/kjøp av rettighetene i seg selv og rettigheter for distribusjon av audiovisuelle produkter som føres under "kulturelle tjenester". IT-relaterte lisensavgifter føres på CPA 720000.
	Utgift: Som import føres betalinger til mottatt fra utenlandske leverandører for franchise og salgsrettigheter til et produkt (vare/tjeneste) innenfor et gitt konsept. Andre royalties: Bruk av registrert varemerke, mønsterbeskyttelse. Bruk av immaterielle verdier som patenter, opphavsrett (copyright), industrielle prosesser/design, manuskripter (litteratur, film, musikk). Unntatt er salg/kjøp av rettighetene i seg selv og rettigheter for distribusjon av audiovisuelle produkter som føres under "kulturelle tjenester". IT-relaterte lisensavgifter føres på CPA 720000.
989000	Tjenester ikke nevnt annet sted
	Inntekt: Som eksport føres inntekt mottatt fra utenlandske kunder for tjenester som ikke faller inn i noen av de andre kodene i dette skjema. OBS! Ved store beløp på denne posten må det påregnes henvendelser fra SSB om bedre spesifisering. OBS!
	Utgift: Som import føres betalinger til utenlandske leverandører for tjenester som ikke faller inn i noen av de andre kodene i dette skjema. OBS! Ved store beløp på denne posten må det påregnes henvendelser fra SSB om bedre spesifisering. OBS!

4. Klargjøring og oversendelse av data

Den enkelte rapportør har ansvar for at rapporterte data er av tilfredsstillende kvalitet, og at svarfristen blir overholdt.

Klargjøring og oversendelse av data avhenger av hvilken rapporteringsmetode som er valgt;

1. Utfylling av skjema via Altinn (se punkt 4.1), eller
2. Innsending av filvedlegg via Altinn-skjemaet (se punkt 4.2 og punkt 5).

4.1 Webskjema

Skjema for denne undersøkelsen finner du i Min meldingsboks på Altinn <https://www.altinn.no/no/>, se mer nedenfor.

For å få tilgang til et skjema i Altinn må du ha en rolle. I Altinn må du logge inn med ditt eget fødselsnummer. For å kunne fylle ut skjemaet for foretaket, må du også ha en rolle på vegne av foretaket. Dersom du er registrert i Enhetsregisteret som daglig leder eller styreleder, har du allerede en rolle. Daglig leder eller styreleder kan delegerer rollen til andre i foretaket, slik at de kan fylle ut skjemaet. Rollen kan også delegeres til regnskapsfører eller andre som ikke arbeider i foretaket. Det er viktig at rollen delegeres til personer som har kunnskap om temaet for undersøkelsen.

Mer om roller: <http://www.altinn.no/no/Portalhjelp/Administrere-rettigheter-og-prosessteg/>

Rapportører som mangler norsk fødselsnummer kan bruke tjenesten **Anmodning om tildeling av D-nummer**. Tjenesten brukes av utenlandske personer som ikke har norsk fødselsnummer eller D-nummer fra før <https://www.altinn.no/no/Skjema-og-tjenester/Etater/Bronnoysundregistrene/Anmodning-om-tildeling-av-D-nummer1/>

En annen mulighet for pålogging er via kjøp av virksomhets sertifikat. Denne innloggingsmetoden er koblet til organisasjonsnummer og ikke til fødselsnummer. Se mer informasjon på <https://www.altinn.no/no/Portalhjelp/Innlogging-og-rapportering/Innlogging-Virksomhets sertifikat/>

Pålogging i Altinn

1. Gå inn på www.altinn.no og klikk på **<Logg inn>** øverst til høyre i skjermbildet.
2. Velg en av innloggingsmetodene. Trenger du hjelp, ring Altinn-support på 75 00 60 00.

Slik finner du skjemaet og foretar utfylling

1. Du kommer først til **”Min meldingsboks”**. Gå til nedtrekkslisten og finn foretaket du skal svare for.
2. Når du er ferdig med å fylle ut, klikk på **<Kontroller skjema>** nederst i skjermbildet. Er det feil i skjemaet, kommer det opp feilmelding(er). Klikk på feilmeldingen(e) for å komme til siden med feil.
3. Når eventuelle feil er rettet, klikk på **<Videre til innsending>**
4. Klikk deretter på **<Send inn>** nederst til høyre i neste skjermbilde. Ta vare på kvitteringen fra Altinn som viser at skjemaet er sendt inn.

Ved rapportering for neste kvartal vil du få prefill av tidligere rapporterte data (tidligere kvartal gjeldende år, og eventuelt 4.kvartal foregående år).

4.2 Semikolonseparert fil

Ved produksjon av fil skal recordbeskrivelsene i kodelistene følges, se avsnitt 3 - 5 i kodeliste. Feltene i filen skal være separert med semikolon (;) og filen skal være av format *semikolonseparert*, (filnavn.sdv).

Filen skal ha navnet rapporteringsperiode_orgnr.sdv (organisasjonsnummer må være med i filnavnet)

Fil for 1. kvartal i 2019 skal/kan ha dette navnet:

201903_nnnnnnnnn.sdv , n = organisasjonsnummer 9 siffer

Fil for 2. kvartal i 2019 skal/kan ha dette navnet:

201906_nnnnnnnnn.sdv , n = organisasjonsnummer 9 siffer

4.2.1 Oversendelse

Altinn

Altinn-portalen kan brukes til oversendelse av data. Altinn er myndighetenes offisielle nettsted for elektronisk levering av offentlige skjema, og tilbyr sikker dataoverføring.

Prosedyre for oversendelse via Altinn

1) Gå til www.altinn.no

2) Logg på.

Om innlogging i Altinn se pkt. 4.1 eller , www.altinn.no

3) Sjekk at du er inne på den enheten det skal rapporteres for. Dette ser du øverst i høyre hjørne på skjermbildet i Altinn.

4) Finn skjema.

Skjemaet finnes i meldingsboksen. Velg skjema for rapportering av utenrikshandel med tjenester for den aktuelle perioden.

7) Filen skal sendes som vedlegg til skjemaet. Klikk på «Oversikt – skjema og vedlegg» øverst til venstre i skjermbildet og følg instruksjonene.

Når innsendingen er fullført får du beskjed om dette på skjermen og mulighet til å skrive ut kvittering. Vi anbefaler at dere skriver ut kvitteringen.

Annet:

Ved tekniske problemer, se Hjelp på www.altinn.no eller ta kontakt med Altinn brukerservice på telefon 75 00 60 00, eller send e-post til tjenestehandel@ssb.no .

5. Teknisk rapportbeskrivelse / Fil-rapportering

Denne tekniske rapportbeskrivelsen er skrevet for de rapportører som velger å sende sine rapporter om utenrikshandel med tjenester som filrapport via Altinn, se punkt 4.2

Det kan av ulike årsaker; internasjonale krav eller krav fra andre norske myndigheter, være nødvendig å endre enkelte spesifikasjoner. I størst mulig grad vil slike endringer bli søkt gjennomført med virkning fra 1. kvartal i nytt rapporteringsår. Den enkelte rapportør er selv ansvarlig for å sørge for å ha siste utgave av veiledning og teknisk rapportbeskrivelse.

Dette er versjon 08 av teknisk beskrivelse av filrapportering, med gyldighet fra rapporteringen for 1. kvartal 2019.

5.1 Rapportstruktur

Denne rapporteringen er inndelt i en gruppe for identifikasjonsvariabel, to grupper for klassifikasjonsvariabler og en beløpsvariabel. Disse variablene er igjen inndelt i felter. Variablene har følgende innhold:

- **Identifikasjon:** Identifiserer rapporteringsenhet, kvartalet rapporten gjelder for, rapporteringsalternativ, versjon av kodelistene og et felt for å identifisere at datakilden er filrapportering (felt 1 - 5)
- **Klassifikasjon1 1:** Definerer regnskapspostene (felt 6 - 8).
- **Klassifikasjon 2:** Definerer statistiske kjennetegn ved tjenestekategori (CPA-kode), valutakode og landkode (felt 9 - 11).
- **Beløpsvariabel:** Definerer beløpet (felt 12).

5.2 Nærmere forklaring av variablene og feltene i rapporten

Identifikasjonsvariabler. Organisasjonsnummer, rapporteringsperiode, rapporteringsvariant og kilde:

- **Felt 1:** *Rapportørens organisasjonsnummer - 9 posisjoner.* Foretakets ni-sifrede organisasjonsnummer som tildeles av Foretaksregisteret i Brønnøysund.
- **Felt 2:** *Rapporteringsperiode - 6 posisjoner.* Rapporteringsperioden angis med årstall (4 siffer) og nummer på måned (2 siffer). I kvartalsrapportene benyttes henholdsvis 03, 06, 09 og 12. Rapporten for 1. kvartal 2019 skal således kodes 201903.
- **Felt 3:** *Rapporteringsvariant - 2 posisjoner..* Skal alltid ha verdien "TT".
- **Felt 4:** *Versjonsnummer - 2 posisjoner.* Her skal versjonsnummeret på kodelisten som rapportøren har benyttet oppgis. Versjonsnummeret er oppgitt i innledningen til pkt. 5 i denne veiledningen, og skal angis med to siffer. Denne versjonen av kodelisten skal således angis med 08 i felt 4. Rapportøren skal alltid benytte siste versjon av kodelistene og bør før hver rapportering undersøke om det er blitt foretatt endringer i gjeldende kodeliste. Normalt vil endringer være begrenset til en gang i året, dvs. til

rapportering for 1. kvartal (01. januar – 31. mars) hvert år. Denne kodelisten skal benyttes første gang ved rapporteringen for første kvartal 2019 (01. januar – 31. mars 2019).

- **Felt 5:** *Datakilde – 1 posisjon.* Her skal det i filrapportering alltid stå bokstaven 'F', for Filrapportering.

Klassifikasjonsvariabler 1. Regnskapsposter:

- **Felt 6:** *Prefiks - 2 posisjoner.* Definerer plass i rapporten. Følgende koder benyttes i felt 6 i denne rapporten:

12 = Eksport av tjenester

17 = Import av tjenester

Første siffer angir del i rapporten, og andre siffer gir inndeling i hovedkategorier under hver del.

- **Felt 7:** *Post - 5 posisjoner.* Kode for rapporteringspost. Følgende koder benyttes i felt 7 i denne rapporten.

01000 = Eksport av tjenester

02000 = Import av tjenester

- **Felt 8:** *Underpost - 2 posisjoner.* Koden benyttes for å angi sum pr CPA-kode, henholdsvis andel av konserninterne tjenester for den enkelte CPA-kode. Følgende koder benyttes i felt 8 i denne rapporten:

00 = Ingen underpost

10 = Andel konserninterne tjenester for den enkelte CPA-kode

Klassifikasjonsvariabler 2. Statistiske kjennetegn:

- **Felt 9:** *CPA - 6 posisjoner.* Kode for angivelse av tjenestekategori på eksport og import. Koder med forklaring av innholdet finnes i punkt 3 Tjenestekoder i veiledningen I kodelistene er det markert i CPA-feltet om posten skal fordeles eller ikke. Følgende koder benyttes i kodelisten:

(CPA) = Posten fordeles på tjenestekategori ved bruk av CPA-koder.

- = Ingen fordeling på tjenestekategori. Feltet settes tomt i rapporteringen, kun med avsluttende semikolon (;).

- **Felt 10:** *Valuta - 3 posisjoner.* Benyttes ikke i denne rapporten. Feltet settes lik XXX (tre X-er), eller feltet settes tomt, kun med avsluttende semikolon (;).

- **Felt 11:** *Land - 2 posisjoner.* ISO-bokstavkode med to bokstaver (ISO 3166) for angivelse av landtilhørighet for motparten i transaksjonen. Koder med forklaring av innholdet finnes i punkt 6. Landkoder i veiledningen.

I kodelistene er det markert i Land-feltet om posten skal fordeles eller ikke. Følgende koder benyttes i kodelisten:

L = Posten fordeles på land ved bruk av ISO-bokstavkoder (ISO-3166)

XX = Ingen fordeling på land. I rapporteringen benyttes XX (to X-er), eller feltet settes tomt, kun med avsluttende semikolon (;).

Beløpsvariabel. *Beløp*:

- **Felt 12:** *Beløp - 12 posisjoner.* Beløp skal rapporteres som følger:
 - o I hele tusen kroner. Eksempelvis skal 1,2 millioner kroner rapporteres som 1200.
 - o Poster i valuta omregnes til norske kroner.
 - o Beløp som skal oppgis er rapporteringsperiodens omsetning, se punkt 2.3.
 - o Alle beløp skal i utgangspunktet rapporteres positivt. Se om periodisering og fortegn under punkt 2.3.

5.3 Beskrivelse av identifikasjonsvariablene

Identifikasjonsvariablene identifiserer hver enkelt linje i rapporteringen med organisasjonsnummer, rapporteringsperiode, rapporteringsvariant, versjonsnummer og datakilde, som vil ha faste verdier for hver rapport som sendes inn.

Identifikasjonsvariablene har følgende struktur:

Identifikasjonsvariabel					
Felt nr	Felt 1	Felt 2	Felt 3	Felt 4	Felt 5
Feltinnhold	Rapportørens organisasjonsnummer	Rapporteringsperiode	Rapporteringsvariant	Verjonsnummer	Datakilde
Antall posisjoner	9	6	2	2	1
Eksempel	999999999	201903	TT	08	F

Eksempel: Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1. kvartal 2019 (rapporteringsperiode 201903, for perioden 01.01 - 31.03) i oppsett med tjenesterapportering i rapporteringen (rapporteringsvariant TT) og har benyttet denne versjon av kodelistene.

Eksempel: 999999999;201903;TT;08;F

5.4 Beskrivelse av klassifikasjonsvariablene i 1 og 2 og beløpsvariabel

Under gis noen eksempler på hvordan feltene 6 - 12 skal se ut ved rapportering til Statistisk sentralbyrå. Feltene er inndelt på følgende måte:

Felt nr	Klassifikasjonsvariabler 1			Klassifikasjonsvariabler 2			Beløpsvariabel
	Felt 6	Felt 7	Felt 8	Felt 9	Felt 10	Felt 11	Felt 12
Feltinnhold	Prefiks	Post	Underpost	CPA	Valuta	Land	Beløp
Antall posisjoner	2	5	2	6	3	2	12
Eksempel 1	12	01000	00	723000	XXX evt (tomt)	DK	2000

Eksempel 1: Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

Eksempel 1, alternativ 1: 12;01000;00;723000;XXX;DK;2000 (XXX markerer ingen valutafordeling)

alternativ 2: 12;01000;00;723000;;DK;2000 (tomt valutafelt markerer ingen fordeling)

5.5 Struktur på fil som skal oversendes

Rapportøren oversender en semikolonseparert SDV-fil med identifikasjonsvariabler og alle recorder som har beløp. Som *første del av hver record/linje i rapporteringsfilen* skal de fem feltene for identifikasjonsvariabler legges inn. Deretter kommer feltene for klassifikasjonsvariabler og beløp på samme linje. Denne strukturen skal man ha for hver record/linje som skal rapporteres.

For en rapportør med identifikasjonsvariabel som i punkt 5.3 og beløp som i eksemplet under punkt 5.4, vil fila se ut som følger:

Alternativ 1, hvor XXX og XX markerer ingen valuta- eller landfordeling:

999999999;201903;TT;08;F;

Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1.kvartal 2019 (rapporteringsperiode 201903, som gjelder fra 01.01 til 31.03) i oppsett med tjenesterapportering i rapporteringen..

Videre følger klassifikasjons- og beløpsfeltene for recorden:

12;01000;00;723000;XXX;DK;2000

Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

Alternativ 2, hvor tomt valuta- og landfelt markerer ingen valuta- eller landfordeling:

999999999;201903;TT;08;F;

Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1. kvartal 2019 (rapporteringsperiode 201903, fra 01.01 til 31.03) i oppsett med tjenesterapportering. Feltene i identifikasjonsvariabelen skal være semikolonseparert.

Videre følger klassifikasjons- og beløpsfeltene for recorden:

12;01000;00;723000;;DK;2000

Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

5.6 Eksempel på filrapportering

Et eksempel på en ferdig fil som er klar til oversending til rapportering av utenrikshandel med tjenester er følgende:

I 2 kvartal 2019 rapporteringsperiode, fra 01.04 - 30.06) har foretaket Fabrikkmontering AS, med organisasjonsnummer 999999999 hatt eksport (inntekter) av tjenestetypen ”Installasjon og montering” (tjenestekode 000091) til en verdi av 6 millioner kroner fra Sverige, og 2 millioner kroner fra Danmark. Foretaket har hatt utgifter til bedriftsrådgivningstjenester (tjenestekode 741400) i Sverige for 500 tusen kroner.

999999999;201906;TT,08;F;12;01000;00;000091;NOK;SE;6000
999999999;201906;TT,08;F;12;01000;00;000091;NOK;DK;2000
999999999;201906;TT,08;F;17;02000;00;741400;NOK;SE;500

Oversendingsrutiner er beskrevet i punkt 4.2.1.

6. Landliste

Denne landlisten er oppdatert ved utgivelse av veiledningen. På undersøkelsens hjemmeside <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh> vil det alltid være tilgjengelig en oppdatert landliste.

Land	ISO-kode (3166)
Afghanistan	AF
Albania	AL
Algerie	DZ
Amerikansk Samoa	AS
Andorra	AD
Angola	AO
Anguilla	AI
Antigua og Barbuda	AG
Argentina	AR
Armenia	AM
Aruba	AW
Aserbajdsjan	AZ
Australia	AU
Bahamas	BS
Bahrain	BH
Bangladesh	BD
Barbados	BB
Belgia	BE
Belize	BZ
Benin	BJ
Bermuda	BM
Bhutan	BT
Bolivia	BO
Bonaire, Saint Eustatius og Saba	BQ
Bosnia-Hercegovina	BA
Botswana	BW
Brasil	BR
Brunei Darussalam	BN
Bulgaria	BG
Burkina Faso	BF
Burundi	BI
Canada	CA
Caymanøyene	KY
Ceuta og Melilla	XC
Chile	CL
Christmasøya	CX

Land	ISO-kode (3166)
Colombia	CO
Cookøyene	CK
Costa Rica	CR
Cuba	CU
Curacao	CW
Danmark	DK
De Forente Arabiske Emirater	AE
Den Dominikanske Republikk	DO
Det Britiske terr. i Indiahavet	IO
Djibouti	DJ
Dominica	DM
Ecuador	EC
Egypt	EG
Ekvatorial-Guinea	GQ
El Salvador	SV
Elfenbenskysten	CI
Eritrea	ER
Estland	EE
Etiopia	ET
Falklandsøyene (Malvinas)	FK
Fiji	FJ
Filippinene	PH
Finland	FI
Frankrike	FR
Fransk Guyana	GF
Fransk Polynesia	PF
Franske Sørlege Territorier	TF
Færøyene	FO
Gabon	GA
Gambia	GM
Georgia	GE
Ghana	GH
Gibraltar	GI
Grenada	GD

Grønland	GL
Guadeloupe	GP
Land	ISO-kode (3166)
Guam	GU
Guatemala	GT
Guernsey	GG
Guinea	GN
Guinea-Bissau	GW
Guyana	GY
Haiti	HT
Heard- og McDonaldøyene	HM
Hellas	GR
Honduras	HN
Hong Kong	HK
Hviterusland	BY
India	IN
Indonesia	ID
Irak	IQ
Iran	IR
Irland	IE
Island	IS
Isle of Man	IM
Israel	IL
Italia	IT
Jamaica	JM
Japan	JP
Jemen	YE
Jersey	JE
Jomfruøyene, Britisk	VG
Jomfruøyene, US	VI
Jordan	JO
Kambodsja	KH
Kamerun	CM
Kanariøyene	XB
Kapp Verde	CV
Kasakhstan	KZ
Kenya	KE
Kina	CN
Kirgisistan	KG
Kiribati	KI

Kokosøyene (Keelingøyene)	CC
Komorene	KM
Land	ISO-kode (3166)
Kongo	CD
Kongo, Brazzaville	CG
Kosovo	XK
Kroatia	HR
Kuwait	KW
Kypros	CY
Laos	LA
Latvia	LV
Lesotho	LS
Libanon	LB
Liberia	LR
Libya	LY
Liechtenstein	LI
Litauen	LT
Luxemburg	LU
Macao	MO
Madagaskar	MG
Makedonia	MK
Malawi	MW
Malaysia	MY
Maldivene	MV
Mali	ML
Malta	MT
Marokko	MA
Marshalløyene	MH
Martinique	MQ
Mauritania	MR
Mauritius	MU
Mayotte	YT
Mexico	MX
Mikronesiaføderasjonen	FM
Moldova	MD
Monaco	MC
Mongolia	MN
Montenegro	ME
Montserrat	MS
Mosambik	MZ
Myanmar/Burma	MM

Namibia	NA
Nauru	NR
Land	ISO-kode (3166)
Nederland	NL
Nepal	NP
New Zealand	NZ
Nicaragua	NI
Niger	NE
Nigeria	NG
Niue	NU
Nord-Korea	KP
Nordre Marianene	MP
Norfolkøya	NF
Ny Caledonia	NC
Oman	OM
Pakistan	PK
Palau	PW
Palestina	PS
Panama	PA
Papua Ny-Guinea	PG
Paraguay	PY
Peru	PE
Pitcairn	PN
Polen	PL
Portugal	PT
Puerto Rico	PR
Qatar	QA
Reunion	RE
Romania	RO
Russland	RU
Rwanda	RW
Saint Barthelemy	BL
Saint Kitts og Nevis	KN
Saint Lucia	LC
Saint Martin, FR	MF
Saint Pierre og Miquelon	PM
Saint Vincent og Grenadine	VC
Salomonøyene	SB
Samoa	WS

San Marino	SM
Sankt Helena	SH
Land	ISO-kode (3166)
Sao Tome og Principe	ST
Saudi-Arabia	SA
Senegal	SN
Sentralafrikanske Republikk	CF
Serbia	RS
Seychellene	SC
Sierra Leone	SL
Singapore	SG
Sint Marteen (Nederlandsk del)	SX
Slovakia	SK
Slovenia	SI
Somalia	SO
Spania	ES
Sri Lanka	LK
Storbritannia	GB
Sudan	SD
Surinam	SR
Sveits	CH
Sverige	SE
Swaziland	SZ
Syria	SY
Sør-Afrika	ZA
Sør-Georgia/Søndre Sandwichøyene	GS
Sør-Korea	KR
Sør-Sudan	SS
Tadsjikistan	TJ
Taiwan	TW
Tanzania	TZ
Thailand	TH
Tittel	Kode
Togo	TG
Tokelau	TK
Tonga	TO
Trinidad og Tobago	TT
Tsjad	TD
Tsjekkia	CZ
Tunisia	TN
Turkmenistan	TM
Turks og Caicosøyene	TC
Tuvalu	TV

Tyrkia	TR
Tyskland	DE
Land	ISO-kode (3166)
U S A	US
Uganda	UG
Ukraina	UA
Ungarn	HU
Uruguay	UY
USA mindre utenforliggende øyer	UM
Usbekistan	UZ
Vanuatu	VU
Vatikanstaten	VA
Venezuela	VE

Land	ISO-kode (3166)
Vest-Sahara	EH
Vietnam	VN
Wallis og Futuna	WF
Zambia	ZM
Zimbabwe	ZW
Østerrike	AT
Øst-Timor	TL
Åland	AX